

निकुञ्जिका f. eine best. Pflanze, = कुञ्जिका, कुञ्जवल्ली RĪG. im ÇKDr. Das Ende des Wortes ist झल.

निकुम्भ (1. नि + कु) 1) m. a) N. einer Pflanze, *Croton polyandrum* Spr., AK. 2, 4, 5, 10. H. an. 3, 456. fg. MED. bh. 17. RATNAM. 34. HARIV. 3843. Suçr. 2, 375, 2. 455, 5. 519, 10. — b) N. pr. eines Dānava MBh. 1, 2584. 2662. HARIV. 8002. fgg. 8472. fgg. 12932. 13093. eines Sohnes des Prahlāda (wie auch Kumbha) MBh. 1, 2527. Vaters von Sunda und Upasunda SUND. 1, 2. N. pr. eines Rakshas R. 5, 45, 10. 80, 1. 8, 34, 8. 35, 19. Bhāg. P. 9, 10, 18. eines Sohnes des Kumbhakarṣa (vgl. कुम्भ) H. an. MED. N. pr. eines Wesens im Gefolge des Īva HARIV. 1557. अवेहि मां किंकरमष्टमूर्तेः कुम्भोदरं नाम निकुम्भतुल्यम् (Schol. in der Calc. Ausg.: निकुम्भो महादेवस्य भक्तविशेषः) RAGH. 2, 35. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's MBh. 9, 2558. unter den Viçve Devāḥ HARIV. ANGL. II, 311 (die Calc. Ausg. 11543 liest hier विष्कुम्भ). N. pr. eines Helden auf Seiten der Kuru MBh. 7, 6850. N. pr. eines Königs von Ajodhā, Sohnes des Harjaçva und Vaters des Saṁhātāçva (Varhaṇāçva Bhāg. P.) HARIV. 707. fg. VP. 362. Bhāg. P. 9, 6, 24. 25. LIA. I, Anh. v. — 2) f. ई = निकुम्भ 1. RĪG. im ÇKDr.

निकुम्भाख्यवीज (निकुम्भ + आख्या + वीज) n. N. einer Pflanze, *Croton Jamalgota* Hamilt. (जयपाल) RĪG. im ÇKDr.

निकुम्भित (von नि + कुम्भ) n. Bez. eines Tactes Saṁgītad. im ÇKDr.

निकुम्भिला f. ein Platz, auf dem dem Feuer geopfert wird: निकुम्भिलायां विधिवत्पावकं जुहुवे R. 6, 19, 39. m. oder n. in der Stelle: मानुषं मांसमास्वाद्य प्रनृत्याम निकुम्भिले 5, 25, 51. Zerlegt sich scheinbar in नि + कुम्भिल; oder ist etwa कुम्भ Topf in dem Worte zu suchen?

निकुम्भ n. Menge AK. 2, 5, 40. H. 1412. लता° Glt. 11, 5. Daçak. 44, 20. निकुम्ब HALĪ. 4, 1. auch die v. l. in H. und Glt. und ÇKDr. giebt nach AK. gleichfalls diese Form, nicht die mit उ. स योगिनीनां निकुम्बः KĀÇH. 44, 68. आकीर्णपुष्प° MATSJA-P. 167, 82. चिकुर°, किरण° ĀNANDAL. 43. 20 (nach AUFACHT, bei HAN. aber निकुम्ब und निकुम्ब). नीलोत्पलनिकुम्बकैः KĀÇH. 20, 94. — Zerlegt sich allem Anschein nach in 1. नि + कु°.

निकुलीनिका f. viell. eine der Familie, dem Geschlecht eigenthümliche Fertigkeit (1. नि + कुल); nachdem eine Krähe eine Menge von Flugarten, die sie kennt, aufgezählt hat, fährt sie fort: गतागतं प्रतिगतं बह्वीश निकुलीनिकाः। कर्तास्मि मिषतां वो ऽयं ततो ब्रह्म मे बलम् ॥ MBh. 8, 1902. fg.

निकूल (1. नि + कुल) adj. 1) bergab gehend (Gegens. उत्कूल) VS. 30, 14. — 2) viell. am Uferabhange stehend: निकूलवृत्तमासाद्य दिव्यं सत्योप्याचनम् R. 2, 68, 16. Statt dessen समूलं चैत्यमासाद्य वृत्तं सत्यो° R. GORR. 2, 70, 14.

निकृति (von 1. कृ mit नि) 1) f. = शाब्द AK. 1, 1, 3, 30. H. 377. an. 3, 272. MED. I. 120. = निरुव AK. 3, 4, 33, 210. = भर्त्सन, तेष H. an. MED. = अभिव H. an. = कुसृति HALĪ. 4, 55. = दैन्य ÇABDAR. im ÇKDr. Unredlichkeit, unehrliches Verfahren, Betrug, Ueberlistung, Gemeinheit: निकृत्या संनिगृह्यताम् MBh. 1, 4990. निकृत्या कामये नाहं मुखान्युत धनानि वा। कितवस्याप्यनिकृतेर्वृत्तमतन पूयते ॥ 2, 2042. निकृतिर्देवं पापं न क्षात्रे ऽत्र पराक्रमः 2034. fg. आत्रियः आत्रियानेति निकृत्यैव युधिष्ठिर। विद्वानविदुषो ऽभ्ये-

ति नाकुस्तो निकृतिं जनाः ॥ 2044. fgg. निकृत्योपचरन्बध्य एष धर्मः सनातनः 3, 467. अभिद्राक्स्तथा माया निकृतिमान एव च 14, 1084. R. 2, 39, 7. 3, 46, 6. 5, 36, 70. Schol. bei WILSON, SĀMKEJAK. S. 82. °प्रज्ञ (vgl. निकृतप्रज्ञ u. 1. कृ mit नि) MBh. 3, 2482. 15497. 13, 6175. PRAB. 104, 4. KIR. 1, 45. तत्तेजस्वी पुरुषः परकृतनिकृतिं (v. l. für निकृतं) कथं सक्ते so v. a. Beleidigung BHARTṢ. 2, 30. personif. eine Tochter Adharma's von der Himsā VP. 56. statt dessen Nirṛti MĀR. P. — 2) adj. (f. l. nach MED.) = शठ H. an. MED. unredlich, unehrlich, gemein: निकृतिः शठ एव च MBh. 12, 6269. साहसे वर्तमानानां निकृतीनां डरात्मनाम् 3, 11810. Vgl. निकृतिन्. — 3) m. N. eines der 8 Vasu HARIV. 11540.

निकृतिन् (von निकृति) adj. = निकृति 2. MBh. 13, 5120.

निकृत्या (von 1. कृ mit नि) f. = निकृति 1: इदं वै देवं पापं निकृत्या (könnte auch instr. von निकृति sein) कितवैः अहं MBh. 2, 2039; vgl. 2034. लोभः पुत्रो निकृत्यायाः 12, 9766. MĀR. P. 15, 41.

निकृत्वन् (wie eben) adj. trügerisch: व्रतासः RV. 10, 34, 7.

निकृत्तन (von कर्त्त mit नि) 1) adj. f. ई niedermetzend, abschneidend. vernichtend: परसेना° (अस्त्र) AR. 3, 55. R. GORR. 1, 30, 14. Glt. 1, 31. स्नेहपाश° (उपशम) Bhāg. P. 6, 5, 40. कर्ममूल° BRAHMAV. P. in Verz. d. Oxf. H. 20, b, 8. 26, b, 11. — 2) m. N. einer Hölle MĀR. P. 12, 15. — 3) n. a) das Niedermetzeln, Abschneiden: शत्रूणाम् MBh. 3, 14438. कपटस्य 2, 2193. केशश्मश्रुनखलोम° KĀTJ. Ç. 25, 7, 18. 14, 3. — b) Instrument zum Abschneiden; s. नख°.

निकृष्ट s. u. 1. कर्ष mit नि.

निकेत m. 1) = केतन Wohnung, Wohnstätte BHAR. zu AK. ÇKDr. घ° adj. M. 6, 25, 48. BHAG. 12, 19. वृत्तमूल° adj. MBh. 1, 4599. निकेतः श्रूयते पुण्यो यत्र विश्रवसो मुनेः 3, 8358. 5, 408. RAGH. 8, 38. 14, 58. KĀÇ. zu P. 8, 3, 101. तिमिनक्र° R. 3, 60, 18. 4, 44, 38. KUMĀR. 5, 25. लक्ष्म्याः Bhāg. P. 3, 2, 29. श्री° 3, 20. 4, 6. 5, 7, 8. 10, 9. GHAT. 15. अग्निहोत्र° MBh. 16, 58. अल्पपयो° RĪG. TA. 6, 317. पाद° die Stelle, wo die Füße stehen, Bhāg. P. 1, 4, 11. °ज्ञ am Wohnorte (der Bienen) erzeugt MBh. 11, 140 (es ist wohl °ज्ञम् zu lesen) neutr. 3, 10661. VĪJU-P. bei MUIR, Sanskrit Texts 1, 30, N. 53. Vgl. चतुष्पथनिकेता. — 2) Erkennungszeichen (vgl. केतन, केतु): तपात्पथनिकेत Beiw. von Wolken MBh. 3, 12541.

निकेतन 1) m. Zwiebel ÇABDAR. im ÇKDr. — 2) n. = निकेत, केतन Wohnung, Wohnstätte AK. 2, 2, 4. H. 989. HALĪ. 2, 186. वृत्तमूल° adj. M. 6, 26, 11, 128. राम° R. 2, 100, 23. KATĀS. 20, 144 (wo wohl निकेतनम् zu lesen ist). 23, 241. Bhāg. P. 3, 24, 42. 33, 34. 4, 2, 19. 5, 24, 10. MĀR. P. 49, 51. Glt. 11, 23. कार्त्तिकेय° Tempel des K. RĪG. TA. 4, 422. विज्ञोः 5, 80. गन्धर्वरुथैव मलयान्निकेतनः BRAHMA-P. in LA. 53, 20. Am Ende eines adj. comp. f. आ MBh. 9, 2659. — Vgl. कोलि°, जलपक्ष°, वैरोचन°.

निकाचक (von कुच् mit नि) m. N. eines Baumes, *Alangium decapetalum* Lam., AK. 2, 4, 3, 9. n. die Frucht Suçr. 1, 213, 18.

निकाचन (wie eben) n. das Zusammensehen, Zusammenknäufen: अरुमनेनात्तिनिकाचनेनापक्षितः KULL. zu M. 8, 45.

निकाठक m. = निकाचक BHAR. zu AK. 2, 4, 3, 9. ÇKDr.

निकाथक (von कुथ् mit नि) m. N. pr. eines Lehrers, mit dem patron. Bhājaçātja, Ind. St. 4, 373. MÜLLER, SL. 444.

निकोष्य ein best. Theil der Eingeweide (des Opferthiers) TS. 1, 4, 38,